

ΔΙΟΠΩΔΕΙΑ

Τό Νομικόν Συμβούλιον του Κράτους

Κατά την διάρκεια λαμπρής τελετής την 11η Ιουνίου, στην μεγάλη αίθουσα του Μεγάρου Μουσικής, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έορτασε την 125η επέτειο της ίδρύσεώς του και παρουσίασε τον δγκώδη Τιμητικό Τόμο που έξεδόθη επί τη ευκαιρία. Στην τελετή παρέστη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Παπούλιας, ο Υπουργός Οικονομικών κ. Αλογοσκούφης, οι τέως πρωθυπουργοί κ.κ. Κ. Μητσοτάκης και Ι. Γρίβας, ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκης, ύπουργοί και πολλοί βουλευτές.

Παρέστη όμως κυρίως η νομική ήγεσία της Χώρας, εκπροσωπούμενη από τους προέδρους των τριών ανώτατων δικαστηρίων κ.κ. Γ. Παναγιωτόπουλο του Συμβουλίου της Έπικρατείας, Βασίλειο Νικόπουλο του Άρειου Πάγου, Γεώργιο-Σταύρο Ι. Κούρη του Έλεγκτικού Συνεδρίου. Παρέστησαν επίσης πρώην πρόεδροι των αυτών δικαστηρίων, μέλη αυτών εν ενεργεία και πρώην, φυσικά δέ εν σώματι τά μέλη και τά στελέχη του Νομικού Συμβουλίου, αλλά και δεκάδες δικηγόροι και άλλοι δικαστές, που είχαν προσέλθει να τιμήσουν ένα καιρίο θεσμό της εθνότητας στην Ελλάδα. Βασικός όμιλητής της εκδηλώσεως ήταν ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κ. **Κωνσταντίνος Ε. Μπακάλης**, που με συντομία περιέγραψε όχι μόνον την ιστορική διαδρομή του ΝΣΚ από της ιδρύσεώς του και τις περιπέτειές του, αλλά και τον σημερινό ρόλο του στην σχέση Κράτους και πολιτών για την επίλυση διαφορών. Τα σχετικά κατέγραψε και στην εισαγωγή του Τιμητικού Τόμου που έξεδόθη.

Τό Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, μία έννοια που δέν γνωρίζουν πολλά περί του θεσμού, ιδρύθηκε διά του Νόμου ΑΚΑ' (1021) της 11ης Μαΐου 1882 κατόπιν προτάσεως του Δικαστικού Συμβουλίου παρά τω Υπουργείω Οικονομικών Μιχαήλ Ταταράκη (1838-1886), ο οποίος διέπεισε και πρώτος Πρόεδρος αυτού. Έβαν ένας θεσμός που προϋπήρχε ως μονοπροσωπικός και όχι ως συμβούλιο από τό 1834 και είχε ταχθεί για την προστασία των συμφερόντων του Δημοσίου.

Αλλά και ενωρίτερα, διαρκούντος ακόμη του Άγιανός της Άνεξαρτησίας ή ανάγκη του θεσμού είχε καταφανή ένταση και διετυπώθη σχετική πρόταση ήδη από τό 1825. Βεβαίως τότε δέν κατέστη δυνατόν να υλοποιηθί, καθώς ήδη είχαν φθάσει στην μαχομένη Ελλάδα οι στρατιές του Ίμπραήμ πασά της Αιγύπτου και ο πόλεμος είχε καταστή διλοκλήρωτικός, ενώ παραλλήλως έξετυπώσθη δυστυχώς ή εμφύλιος μεταξύ των Έλλήνων πόλεμος. Μετά την άποκατάσταση της ερήνης, όμως, τά προβλήματα που όδηγησαν στην εισαγωγή του θεσμού έπολλαπλασιάσθησαν. Ειδικότερα ή θεσμός του Υπουργικού Συμβουλίου-Προϊσταμένου του Δικαστικού Τμήματος του Υπουργείου Οικονομικών εισήχθη από τό 1834 για να αναλάβη την διαδικασία της προστασίας των συμφερόντων του Δημοσίου ενώπιον των δικαστηρίων. Στόχος ήταν ή διάσωση της δημοσίας περιουσίας από την άρπακτικότητα των Έλλήνων, οι όποιοι είχαν πιστευθεί με τόν Άγιανό της Άνεξαρτησίας θά οικειοποιούντο ταυτοχρόνως όλα τά δωμανακά κτήματα και δέν θά εχρηιάζετο πλέον να καταβάλλουν φόρους. Αύτά τά συμφέροντα είχε καθήκον να προσπαθή ή Υπουργός των Οικονομικών διά του άρμοδιού τμήματος του ύπουργείου του. Πρώτος, ούτως ειπείν, «Νομικός Σύμβουλος» του Κράτους υπήρξε κατά τό διάστημα των ετών 1834-1838 (όποτε παρητήθη της δημοσίας ύπηρεσίας) ή δικανότατος νομικός, Πελοποννήσιος την καταγωγή, Παναγιώτης Κένταυρος (1797-1851).

Αλλά ή διεξαγωγή των δικών του Δημοσίου δέν ήταν εύχερες να γίνεται από ένα μόνον υπάλληλο του Υπουργείου Οικονομικών για όλα την χώρα. Έτσι πολύ σύντομα άνεπιθετο οι δικαστικές ύποθέσεις σε δικηγόρους, οι όποιοι όμως άπεδείχθησαν, λόγω φόρτου εργασιών και διατηρήσεως της πελατείας των, άδύνατοι για τίς δικαστικές ύποθέσεις του Δημοσίου. Έτσι κατά τό 1867 αναδιοργανώθη-

με ούσιαστικά τό Δικαστικό Τμήμα του Υπουργείου και Σύμβουλος-Διευθυντής αυτού διορίσθη (1867) ή πολύς και διαπρεπής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Βασιλειος Οικονομίδης (1814-1894). Άλλά και πάλιν δέν έπήρκει ούτος, παρά την καταφυγή σε δικηγόρους προς τους όποιους άνεπιθετο ύποθέσεις του Δημοσίου, και τό κράτος έξημώνετο σημαντικώς έξ άπόψεως οικονομικής. Ο Βασίλειος Οικονομίδης παρέμεινε ως Δικαστικός Σύμβουλος μέχρι του Ιουνίου 1875, όποτε παρητήθη και τόν διεδέχθη ή Άριστοειδής Κιάπτε (1834-1902). Ο τελευταίος παρέμεινε στην θέση του μέχρι τό 1877, όποτε παρητήθη και τόν διεδέχθη ή εκ Μήλου έπιφανής νομικός και Άρεοπαγίτης Μιχαήλ Ταταράκης (1838-1886), ή όποιος άπεβίωσε εν ενεργεία. Ο Ταταράκης, άντιμετωπίζοντας τά προβλήματα της θέσεως του εισήγηθη την ίδρυση θεσεως νομικού συμβουλίου σε κάθε ένα από τά έπτά τότε ύπουργεία και συγκρότηση Συμβουλίου των Νομικών Συμβούλων για την κρίση επί δυσκόλων ύποθέσεων και άπόφαση περί της ύπαρξεως έξωδίκων συμβιβασμών μετά των ιδιωτών άνευ βλάβης του Δημοσίου. Την πρόταση του Ταταράκη άπάσθησε τό σύνολο του Υπουργικού Συμβουλίου υπό την προεδρία του Χαριλάου Τρικούπη, δηλαδή ή Παύλος Καλλιγιάς, Γ. Ρούφος, Κων. Λομβάρδος και Δημ. Ράλλης, άπαντες κορυφαίοι πολιτικοί και νομικοί.

Πολλά ακόμη θά ήταν δυνατόν να σημειωθούν για την σημαντική ιστορία του Νομικού Συμβουλίου και των προσωπικότητων που έλάμπησαν την πορεία του. Η 100η επέτειος από της ιδρύσεως του άμνησθήκε από την Πολιτεία που προσωρινώς τό κατήγγησε (περίοδος 1982-1991). Η άνίδρυση (1991) και εν συνεχεία ή συνταγματική κατοχύρωση (2000) του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (διά του άρθρου 100Α του Συντάγματος) έπιτρέπουν στον λαμπρό αυτόν θεσμό να συνεχίσει την ευσυνείδητη και προσεκτική προσφορά ύπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο και τό Δημοσίω.

Τό έργο και την σημαντική προσφορά του ΝΣΚ άνέπτυξε στην πανηγυρική όμιλία του ή Πρόεδρος του κ. **Κων. Ε. Μπακάλης**, όπως ήδη έσημείωσαμε. Παραλλήλως παρουσίασε και τόν δγκώδη άναμνηστικό τόμο που έκυκλοφόρησε από τίς Έκδόσεις Άντωνίου Ν. Σάκουλα. Τό πρώτο άντίτυπο έπεδόθη έπίσημως, μαζί με την άναμνηστική πλακέτα που έπρωτοεξηγήθη, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Παπούλια.

Ο τόμος υπό τόν τίτλο: **Τόμος Τιμητικός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. 125 χρόνια** (έκδ. Άντ. Ν. Σάκουλα, σελ. 1216, εβρώ 100) περιλαμβάνει 62 συνολικώς ποικίλου σημαντικού περιεχομένου νομικά μελέτηματα Καθηγητών του Πανεπιστημίου, ανωτάτων δικαστών και δικηγόρων. Όπως είναι προφανές δέν είναι δυνατόν να παρουσιαστούν ένα ένασσο έξωχωριστά. Άναφέρουμε τά όνόματα των συμμετεχόντων στον τόμο με άλφαριθμητική σειρά: **Εύρ. Άντωνίου, Βασ. Άραβαντινός, Χριστ. Άργυρόπουλος, Χρυσόα. Αιγερνίου, Κων. Βολής, Άτ. Έφροντας, Πελ. Γεοσίου-Φωλιτή, Έμμ. Γιαννακίδης, Γεωργία Γιαννακούρου, Εύρ. Γιαρένης, Γεώργ. Δημακόπουλος, Χαρ. Γ. Δημακο-**

πούλου, Ιω. Διονυσόπουλος, Ιω. Δουλιεράκης, Γεώργ. Κάπος, Γεώργ. Κατρούγκαλος, Κων. Κεραμής, Νικ. Κλαμαράς, Άλεξ. Κοκκίδου, Ξεν. Κοντιάδης, Λάμπρ. Κοσίρης, Γεώργ. Κούρης, Ιω. Κυστάς, Σταυρ. Κυστάς, Σωτ. Κύρκος, Πάνος Λαζαράτος, Έλ. Λευθεμιώτου, Νικ. Μακρής, Άναστ. Μαρίνος, Νικ. Μαυρίκας, Άργ. Μαυρομάτη, Χρ. Μηλιώτης, Χρ. Μιχαήλης, Αίλιαν Μήτρου, Έπιτ. Μουστακιάτου, Κων. Μπακάλης, Ιω. Μπακόπουλος, Κων. Μπέης, Εύρ. Μπέουλα-Βήκου, Έλια Μπέουλα-Μακρική, Άντ. Νικητάκης, Βλ. Παπαγεωργίου, Γεώργ. Παπαδημητρίου, Χρ. Πουλάκος, Άλεξ. Ρούλος, Άγλ. Ρομπούκου-Καραγιάννη, Ιω. Σακελλαρίου, Γεώργ. Δ. Σγουρίτσας, Άναστ. Σωτηροπούλου, Άναστ. Τάχος, Κων. Τράκας, Σταυρ. Τροβά, Νικ. Τσίρος, Θεόδ. Φορτσάκης, Giuseppe Fiengo, Ιω. Χαλικιάς, Κων. Χαριλαπίδης, Ζαχ. Χατζηπαύλου, Διον. Χειμάνης, Κων. Χιώλος, Κων. Χορομίδης. Πλείστα εκ των δημοσιευμάτων αυτών παρέχουν λύσεις σε σοβαρά προβλήματα της νομικής ζωής.

Πρέπει να σημειωθεί μερικά μελέτηματα του τόμου διακρίνονται για την ιδιαίτερη σημασία τους από θεσμικής έπόψεως. Μεταξύ αυτών πρέπει να άμνησθούν οι εργασίες του Προέδρου του ΝΣΚ κ. **Κωνσταντίνου Ε. Μπακάλη**, «Η όλινη "δικαιοδοτική" άρμοδιότητα του ΝΣΚ» και του Προέδρου του Έλεγκτικού Συνεδρίου κ. **Γεωργίου-Σταύρου Ι. Κούρη**, «Διαδικασία προληπτικού έλεγχου των δημοσίων συμβάσεων από τό Έλεγκτικό Συνέδριο» (που άπτεται και θεμάτων της πρόσφατης έπικαιρότητας). Τό ιστορικό της ιδρύσεως του ΝΣΚ έπίκειται στην πρώτη μελέτη του τόμου υπό Γεωργ. Δ. Δημακοπούλου και Χαρ. Γ. Δημακοπούλου, «Ο Δικαστικός Σύμβουλος Μιχαήλ Ν. Ταταράκης και ή συγκρότηση Νομικού Συμβουλίου, 22 Ιουνίου 1882», ενώ τά προσηγήθεντα έξιστορούνται υπό των αυτών σε μελέτη τους δημοσιευθείσα από τό Κέντρο Έρευνής της Ιστορίας του Έλληνικού Δικαίου της Άκαδημίας Άθηνών (2007).

Έπίσης θά έπισημάνουμε την μελέτη του Καθηγητού του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης κ. **Ιω. Κυστάς**, «Ο μουφτής, ή Τερός Νόμος του Ίσλαμ και ή ισότητα των δύο φύλων», στην όποία άναπτύσσει έξαιρετικά ενδιαφέροντα έξειρημένα περί της έπεκτάσεως του Εύρωπαϊκού Δικαίου και του κεκτημένου στην μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης που άνέγκηται την έραρμονή νομοθεσίας άνάλογο προς τά κεκτημένα άνόκη και στην Τουρκία και μένε προσηγήμενη στην Σαρία. Θά έπισημάνουμε ακόμη ή άρθρο του Άντιπροέδρου του Σε.Ε. κ. **Άναστ. Μαρίνου** για τίς Άνεξάρτητες Διοικητικές Άρχες, αλλά και την μελέτη της Καθηγητριάς στο Πάντειο Πανεπιστήμιο κ. **Άγλ. Ρομπούκου-Καραγιάννη** για τόν νέο νόμο 3500/2006 για την άντιμετώπιση της ένδοοικονομειακής βίας.

Έν τέλει τονίζουμε ότι ή κατά πρωτοβουλία του Προέδρου του ΝΣΚ κ. **Κων. Ε. Μπακάλη** έόρτασε εκδήλωση ύπήρξε άφορη και άρκως έπιτυχής, ενώ ή έκδοση του τόμου άποτελεί μνημείο τιμής στον καιρίο θεσμό του όργανου προστασίας των συμφερόντων του Δημοσίου ενώπιον των δικαστηρίων, που είναι τό ΝΣΚ. Κλείνοντας τό πορόν έπιθυμούμε να έπισημάνουμε ότι στην Έτησία Έκθεση για τό έτος 2007 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Άθήνα 2008) ύποβαλλομένη στον Υπουργό των Οικονομικών και την Βουλή, πλούσια σε οργανωτικές και γενικότερες προτάσεις του Σώματος, σημειώνεται ότι από τόν Όργανισμό του ΝΣΚ (άρθρ. 2, παρ. 1α, του Νόμου 3086/2002) προβλέπεται ως βασική θεσμική άρμοδιότης του μεταξύ άλλων «καί ή έπεξεργασία των σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και κανονιστικών ύποστηρικτών άποφάσεων που παραπέμπονται άρμοδίως στο ΝΣΚ από την Διοίκηση. Η Διοίκηση μέχρι σήμερα δέν έχει κάνει χρήση της πιο πάνω δυνατότητας... Δέν θά ήταν, ως εκ τούτου, άσστο να ενημερωθεί και πισωθεί ή Διοίκηση για την άναγκαιότητα χρήσεως της δυνατότητας νομοτεχνικής έπεξεργασίας σχεδίων νόμων κλπ. από τό ΝΣΚ» (σελ. 84 της Έκθεσεως).